

ΣΚΕΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΠΟΝΟΜΕΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2015

Στη συνεδρίαση της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2017 η επιτροπή απονομής των κρατικών λογοτεχνικών βραβείων για το εκδοτικό έτος 2015, πήρε τις εξής αποφάσεις:

Το Μεγάλο Βραβείο Γραμμάτων για τη συνολική προσφορά του έργου του στο λογοτεχνικό και στο ευρύτερο πολιτισμικό πεδίο απονεμήθηκε ομοφώνως στον **Βασίλη Βασιλικό**.

Ο Βασίλης Βασιλικός, γεννημένος στην Καβάλα το 1934 και με σπουδές κινηματογράφου στη Νέα Υόρκη, είναι ένας συγγραφέας που εμφανίστηκε αρκετά πρώιμα στα γράμματα με το βιβλίο του *Η διήγηση του Ιάσωνα*. Στα χρόνια που ακολούθησαν τα βιβλία του πάντοτε έκαναν ιδιαίτερη αίσθηση και ήταν πάντα σε γόνιμο διάλογο με την ευρωπαϊκή και την αμερικανική λογοτεχνία. Πέρα από την νεανική τριλογία του *Το φύλλο, το Πηγάδι* και *Το αγγέλιασμα*, ο Βασιλικός είναι ο συγγραφέας του μυθιστορηματικού χρονικού *Z*, όπου αναπαρέστησε με μεγάλη αφηγηματική δεινότητα τη δολοφονία του βουλευτή Γρηγόρη Λαμπράκη το 1963. Το *Z* με την μεταφορά του στον κινηματογράφο από τον Κώστα Γαβρά έκανε πολύ γνωστό τον συγγραφέα σε όλο τον κόσμο. Με την αυτοεξορία του σε χώρες της Ευρώπης μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα του 1967 έγινε ένας από τους διαχρονικά πιο γνωστούς Έλληνες συγγραφείς, ενώ τα βιβλία του μεταφράστηκαν σε πολλές γλώσσες. Εκτός από το καθεαυτό συγγραφικό του έργο που εξακολουθεί έως σήμερα να είναι δραστικό, ο Βασιλικός ανέπτυξε και έντονη πολιτισμική δράση από δημόσιες θέσεις που κατά καιρούς είχε: στην ελληνική τηλεόραση, ως εκπρόσωπος της Ελλάδας στην Unesco, ως Πρόεδρος της Εταιρείας Συγγραφέων και ως δημιουργός της πολύχρονης τηλεοπτικής εκπομπής *Άξιον εστί*. Έχοντας υπόψη της όλα τα πλούσια και σημαντικά στοιχεία του έργου και της ενγένει προσφοράς του, η Επιτροπή αποφάσισε ομόφωνα να τον τιμήσει με το Μεγάλο Βραβείο Γραμμάτων.

Το Βραβείο Ποίησης απονεμήθηκε ομόφωνα εξ ημισείας στον Δημήτρη Αγγελή για το βιβλίο του με τίτλο *Έλα ελάφι δακρύζει πάνω στο κρεβάτι μου*, Εκδόσεις Πόλις και στη Σοφία Κολοτούρου για το βιβλίο της με τίτλο *Η τρίτη γενιά*, Εκδόσεις Τυπωθήτω.

Στο βιβλίο του ο Δημήτρης Αγγελής τολμά, τόσο σε επίπεδο ποιητικού πειραματισμού, όσο και σε επίπεδο ιδεών. Απογυμνωμένος από ωραιοποιήσεις και εξωραϊσμούς, στέκεται μονάχος απέναντι στη ίδια του την τέχνη και εκπέμπει σήματα ζώσας ποιητικής αγωνίας για τον καιρό του. Η εικονοπλαστική ικανότητά του φαίνεται καθαρά και στο εξής ποίημα: *Κορίτσι άγουρο η πόλη μου σήμερα/ φοβισμένη με λερό φουστανάκι/ κάθεται στα σκαλιά της πολυκατοικίας της/ απλώνει το χέρι στους περαστικούς/ μαζεύει σπασμένα δόντια.*

Αφηγηματικά, αυτοβιογραφικά ή ποιήματα για τα βιωμένα παρόντα είναι αυτά της Κολοτούρου, η οποία έχει επιστρέψει από τον ελεύθερο στίχο στο μέτρο, στο στροφικό ομοιοκατάληκτο σύστημα. Διαυγή, ευαίσθητα, λυρικά, αξίζουν όχι μόνο για την ανάγνωση και ιδίαν απόλαυση αλλά γιατί ανοίγουν τον δρόμο, εκπαιδεύουν τον αναγνώστη στην εκτίμηση και την απόλαυση της παλαιότερης έμμετρης ποίησης.

Το Βραβείο Μυθιστορήματος απονεμήθηκε κατά πλειοψηφία στο βιβλίο του **Θεόδωρου Γρηγοριάδη, Ζωή μεθόρια, Εκδόσεις Πατάκη**. Ο Θεόδωρος Γρηγοριάδης εντάσσει στην πλοκή του βιβλίου του αυτού (χαρακτηρίστηκε μυθιστόρημα δρόμου) το κλίμα της γενιάς που ενηλικιώθηκε στα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης και πορεύτηκε μέσα από κοινωνικοπολιτικές μεταμορφώσεις. Η ηρωίδα του, η Ζωή, που χαρακτηρίζεται από τη ρευστότητα και την επίμονη προσήλωση στην έννοια της ελευθερίας, αυτονομείται και επαναπροσδιορίζεται ξεριζώνοντας από μέσα τις εμμονές και δεισιδαιμονίες.

Στην κατηγορία των μυθιστορημάτων αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης και συμμετείχε στην τελική ψηφοφορία και το βιβλίο του **Τάκη Θεοδωρόπουλου, Βερνάλ, Εκδόσεις Μεταίχμιο**. Πέρα από το ότι ο Θεοδωρόπουλος συστήνει στο πλατύ κοινό της λογοτεχνίας έναν λόγιο, τον Ιωάννη Συκουτρή, που ίσως δεν έχει καν ακούσει, συγχρόνως αναβιώνει τη ζωή, τα ήθη και την καθημερινότητα της νεοελληνικής κοινωνίας της εποχής. Κι όλα αυτά με μια γοητευτική γραφή και μια πολύ προσεγμένη γλώσσα που ορίζουν ένα απολαυστικό ανάγνωσμα.

Επίσης στην ίδια κατηγορία συζητήθηκε και το βιβλίο της **Κάλλιας Παπαδάκη, Δενδρίτες, Εκδόσεις Πόλις**.

Με φόντο το Κάμπτεν του Νιου Τζέρσευ εκτυλίσσεται η ιστορία ενός Έλληνα μετανάστη που έφτασε στις ΗΠΑ την εποχή της ποτοαπαγόρευσης και του γιου του, ο οποίος γεννήθηκε εκεί, χωρίς τελικά να καταφέρει και αυτός να πραγματοποιήσει το αμερικανικό όνειρο. Το βιβλίο, προϊόν έρευνας, διαθέτει αφηγηματικές αρετές. Η συγγραφέας διακρίθηκε από την πρώτη της εμφάνιση στο χώρο του βιβλίου με τον *Ήχο του ακάλυπτου* (διηγήματα).

Το Βραβείο Διηγήματος απονεμήθηκε κατά πλειοψηφία στον **Ηλία Παπαμόσχο** για το βιβλίο του με τίτλο **Η αλεπού της σκάλας και άλλες ιστορίες**, Εκδόσεις Κίχλη. Ο Παπαμόσχος με τρόπο λιτό, κοφτό, σχεδόν λαχανιαστό, καταπιάνεται με θέματα παραδοσιακά της διηγηματογραφίας. Πράγματα απλά και ευτελή με τον ιδιαίτερο λόγο του Παπαμόσχου μεγαλώνουν και απλώνουν ως εκεί που φτάνει η φαντασία του αναγνώστη. Όλα τα διηγήματα της συλλογής ισότιμα σε αφηγηματική δύναμη προσφέρουν αφορμές για προβληματισμό.

Από τα άλλα βιβλία διηγημάτων συζητήθηκε και συμμετείχε στην ψηφοφορία το βιβλίο της **Έλενας Μαρούτσου**, **Οι χυδαίες ορχιδέες**, Εκδόσεις Κίχλη .

Ιστορίες που, είτε ομολογούν είτε υπαινίσσονται το θέμα της σεξουαλικότητας, ορίζουν ένα θεματικό σύνολο αρμονικά δουλεμένο με ωραίο λόγο και εύστοφο χειρισμό της γλώσσας. Μοιάζουν όμως να επαναλαμβάνονται πράγμα που αποδυναμώνει κάποιες από τις ιστορίες αυτές.

Το Βραβείο Δοκιμίου-Κριτικής απονεμήθηκε ομόφωνα στον **Σταύρο Ζουμπουλάκη** για το βιβλίο του με τίτλο **Υπό το φως του μυθιστορήματος**, Εκδόσεις Πόλις

Καλογραμμένη συλλογή δοκιμίων για δέκα μυθιστορήματα οκτώ πεζογράφων παγκοσμίου εμβέλειας, συνοδευόμενα από ένα εισαγωγικό κείμενο για τον Θεοβάντες, πατέρα του ευρωπαϊκού αυτού λογοτεχνικού είδους, και ένα επίμετρο στο οποίο διατυπώνονται απορίες και ερωτήματα για τη σχέση παγκοσμιοποίησης και μυθιστορήματος. Ύφος γλαφυρό, βαθιά γνώση του θέματος, λόγος νηφάλιος και

απαλλαγμένος από προσκολλήσεις σε βαριά και δυσνόητα θεωρητικά σχήματα, κάνουν ευχάριστη και επωφελή την ανάγνωση για κάθε ενδιαφερόμενο.

Το Βραβείο Μαρτυρίας-Βιογραφίας-Χρονικού-Ταξιδιωτικών, απονεμήθηκε κατά πλειοψηφία στο βιβλίο του **Γιώργου Βέη** με τίτλο **Παντού. Μαρτυρίες, μεταμορφώσεις, Εκδόσεις Κέδρος**.

Ταξιδιωτικές εντυπώσεις από ενδιαφέροντες (όσο και άγνωστους στο ελλαδικό κοινό) χώρους της Άπω Ανατολής, τους οποίους γνωρίζει άριστα ο συγγραφέας. Αφήγηση σε γλώσσα ρέουσα, κάποτε ποιητική, με υψηλές λογοτεχνικές αξιώσεις – όπως συμβαίνει, άλλωστε, στα σχετικά γραπτά του Βέη. Σιγκαπούρη, Κόλπος της Γουινέας, Κίνα, Ταϊβάν, Κορέα, Μαλαισία, Ιαπωνία, Ινδονησία και πρόσωπα, τοπία, έθιμα και ποικίλα γεγονότα του ιστορικού παρελθόντος τους, γίνονται οικεία στον αναγνώστη και του τραβούν το ενδιαφέρον, ωθώντας τον να διαβάσει το βιβλίο απνευστί. Σχετικό φωτογραφικό παράρτημα και ένα επιλογικό κείμενο για τη Σάμο ολοκληρώνουν ένα άρτιο αισθητικά και τυποτεχνικά βιβλίο.

Στην ίδια κατηγορία συζητήθηκε και το βιβλίο του **Βασίλη Βασιλικού, Ημερολόγιο Θάσου, Εκδόσεις Gutenberg**.

Γράφοντας ημερολογιακές σημειώσεις στο χωριό του πατέρα του, στη Θάσο, δίπλα σε όσα συμβαίνουν στην εκεί καθημερινότητά του, αναθυμάται στιγμές της ζωής του στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ρέποντας προς την αυτοβιογραφία, σε λόγο ρέοντα και γλαφυρό. Συνοδεύονται από τέσσερα σύντομα κείμενα του συγγραφέα για τη Θάσο.

Το Ειδικό Βραβείο σε συγγραφέα που το βιβλίο του προάγει τον διάλογο πάνω σε ευαίσθητα κοινωνικά ζητήματα, απονεμήθηκε κατά πλειοψηφία σ τ η **Σοφία Νικολαΐδου** για το βιβλίο της με τίτλο **Καλά και σήμερα, Εκδόσεις Μεταίχμιο**.

Γραφή που διακρίνεται για την ευθύτητα και την τόλμη της για ένα εξαιρετικά ευαίσθητο προσωπικό θέμα, για το οποίο ο ευθύς δημόσιος λόγος σπανίζει, παρά τον μεγάλο αριθμό ανθρώπων που αφορά. Οι εγνωσμένες λογοτεχνικές αρετές της συγγραφέως σε συνδυασμό με την αμεσότητα της ημερολογιακής γραφής δημιουργούν ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον και συναρπαστικό ανάγνωσμα.

Ορισμένα μέλη της Επιτροπής δεν ψήφισαν το συγκεκριμένο βιβλίο αλλά ούτε και πρότειναν κάποιο άλλο προς βράβευση.

Το Βραβείο Πρωτοεμφανιζομένου Συγγραφέα απονεμήθηκε ομόφωνα εξ ημισείας στην **Βασιλεία Γεωργίου** για το βιβλίο της με τίτλο ***Η έκτη μέρα***, Εκδόσεις Γαβριηλίδης και στον Χρήστο Κολτσίδα για το βιβλίο του με τίτλο ***Τα ορεινά***, Εκδόσεις Μελάι.

Η έκτη μέρα είναι ένα πεζογράφημα που ασχολείται με το κρίσιμο θέμα των ορίων ανάμεσα στη ζωή και στον θάνατο. Η Γεωργίου κατορθώνει με διαυγή και λιτό τρόπο να παρουσιάσει την περίπτωση ενός ανθρώπου ο οποίος ενώ είναι νεκρός αλλά εξακολουθεί να ζει όπως πριν από τον θάνατό του.

Τα ορεινά του Χρήστου Κολτσίδα είναι μία συλλογή ποιημάτων που ανήκουν στη σχετική ποιητική παράδοση του Μάρκου Μέσκου, του Μιχάλη Γκανά και του Τάσου Πορφύρη. Ο κόσμος αυτών των ποιημάτων είναι η ορεινή ελληνική ενδοχώρα και ο πόνος για την καταστροφή της.

Τέλος οι δυο τιμητικές διακρίσεις απονεμήθηκαν ομόφωνα στα λογοτεχνικά περιοδικά, **νέο επίπεδο** και **δίοδος**. Το μεν **νέο επίπεδο** εκδόθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και η συμβολή του επικεντρώνεται στα ενδιαφέροντα αφιερώματα για πρόσωπα και θέματα της λογοτεχνίας. Η δε **δίοδος** είναι ένα περιοδικό που αξίζει να προσεχθεί περισσότερο γιατί τόπος έκδοσής του είναι η Δράμα. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχει πανελλήνια εμβέλεια, με συνεργασίες από λογοτέχνες και λογίους από όλη την Ελλάδα.